

AMS: Slik opprettholder du kravet om gebyr-refusjon

Denne teksten ble først publisert som bloggpost på <http://einarflydal.com> den 17.07.2020

Er du blant de mange som vil ha pengene tilbake for gebyret du betaler fordi du ikke har AMS-måler?

Nå leser nettselskapene av målere på harde livet for å rettferdiggjøre at de tar betalt for det. Men hjemmebesøkene vil antakelig snart ta slutt: RME - kontrollorganet for energisektoren - vil nå fjerne hele gebyret og i stedet innføre en tariff landet rundt. Tariffen er satt så høyt at vi kan snakke om en gavepakke til næringen, men samtidig slik at mange kunder vil spare penger.

Den 02.07.2020 fikk du en [mal for et kravbrev](#) du kunne sende nettselskapet. Nettselskapene har svart ved å avvise kravet. Hva gjør du så? Hvor har vi vunnet, og hvor har vi tapt? Hva kan du nå kreve, og hva bør du gi deg på?

Her får du advokatens råd om neste trekk og ny brevmal.

1.1. Det saken gjelder

Saken gjelder at kunder landet rundt som ikke har AMS-måler ilegges et gebyr - hva enten de har fritak av helsegrunner, eller fordi de av andre grunner ikke har skiftet til ny måler ennå. Gebyret er ment å dekke de ekstra kostnader nettselskapene får med avlesning og avregning i forhold til de kundene som har målere med automatisk avlesning (AMS). Gebyret består av kostnader for å reise ut til kunde og lese av, og diverse system- og administrative kostnader.

Svært mange har protestert mot gebyret. Grunnlaget er 1) at nettselskapene har tatt betalt for avlesning som ikke har vært utført og er unødige, og 2) at man mener at det av ulike grunner (helse- og miljøhensyn, regelverk, eller annet) er urimelig å «straffe» dem som ikke har automatisk avlesning med et slikt eget gebyr.

2.2. Seier og tap - og en gavepakke til nettselskapene

Nettselskapene har nå måttet bite i seg at de tok feil, og at de fortsatte feilaktig å insistere på at de måtte ut til kundene for å lese av målerne og tok betalt for det selv om de ikke dro ut: De ble aldri pålagt å dra ut til kundene for å lese av, og de kan ikke ta gebyr for noe de ikke gjør. Nå de nå sender ut folk for å lese av målere i all hast, er det for å rettferdiggjøre at de tar betalt for det. Det er likefullt unødvendig.

Det var NVE som hadde gitt nettselskapene adgang til selv å definere sine tiltak for å få korrekte avlesninger og selv fastsette sine kostnader, men det kan se ut som om nettselskapene ikke mestret denne friheten: deres ulike regnestykker spriker i alle retninger, med gebyrer som varierer fra kroner 0 til 3500.

Her har vi vunnet fram gjennom de mange klagen og advokatbrevene som er sendt inn. Men seieren omfatter bare hjemmebesøk-delen, og hvor mye som kan kreves tilbake, er ikke klart. Så det er en seier med en bismak:

Det var NVE - og nå RME - som fastsetter reglene, og gir nettselskapene adgang til å ta betalt for sine merkostnader - og til å bestemme hvilke kostnader som er nødvendige. Den delen som ikke

omfatter hjemmebesøk, er det derfor tyngre å protestere mot, for da må man påvise at utgiftene er satt for høyt, og hvordan klarer man det? Jussen gir nettselskapene stor frihet.

I nettselskapenes tidlige oppstillinger så vi at reise og avlesning var den største kostnaden i gebyret, mens øvrige kostnader til registrering og administrasjon var så små at vi spådde at hele gebyret ville forsvinne. Men nå - etter at myndighetene nok en gang har gjort det klart at avlesning hos kunde ikke er nødvendig - ser det i oppstillingene ut til at denne posten er skrumpet inn, mens andre kostnader har økt. Det ser altså ut som om kostnadene settes strategisk.

RME - det nye overordnede og uavhengige kontrollorganet for energisektoren - har konkludert med at situasjonen ikke er holdbar, og har kommet med forslag om en fast og ens tariff landet rundt: for uten hjemmebesøk bør jo kostnadene være omtrent de samme i alle nettselskapene.

RME har brukt «innhyllingsmetoden» og antatt at 'rimelige kostnader' ligger rundt midten av de kostnader nettselskapene oppgir etter at utgiftene til hjemmebesøk er trukket ut. Tariffen RME foreslår i utkastet som nå er til høring ([høringsfrist 20. august!](#)), er dermed foreslått til 1.500 kroner pluss mva, dvs. 1.875 kroner.

Med denne tariffen får nettselskapene en betydelig gavepakke dersom de driver effektivt. Hjemmebesøkene kommer altså til å forsvinne, ettersom nettselskapene ikke får ta betalt for dem, og dagens egenrapportering kommer til å fortsette i samme eller liknende form.

Men dette gjelder altså først når ny forskrift blir satt i verk. Fram til da gjelder dagens regler: at nettselskapene er overlatt å sette sine gebyrer rent sjablongmessig - så sant de vurderes som nødvendige og ikke er satt høyere enn deres antatt reelle kostnader.

3.3.Hvordan går du fram nå for å fremme kravet?

Mange har sendt inn krav til nettselskapet sitt om tilbakebetaling av hele eller deler av gebyret. Malen for dette kravet finner du [HER](#). *Du kan fortsatt benytte dette dersom du ennå ikke har sendt inn noe krav.*

Nettselskapene har svart likt ulikt på disse kravbrevene, men felles er at de avviser det, gjerne med fullstendig intetsigende svar, eller svar der de til og med hiver på nye kostnader, som for eksempel at de må ta stikkprøver etter pålegg av Justervesenet...

Vår advokat holder på at den delen av gebyret som gjelder ikke utført avlesning, kan kreves tilbake. Dette er utvilsomt når det gjelder krav fra dem som har tatt forbehold eller nektet å betale gebyret, mens krav fra dem som har betalt *uten* å ta forbehold, nok kan stå noe svakere.

For resten av gebyret må det eventuelt påvises at det er urimelig. Det er det tyngre å vinne fram med, ettersom NVE, og nå RME, har rett til å sette reglene og delegere vurderinger til nettselskapene:

Så lenge automatisk måleravlesning er utgangspunktet for kostnadsvurderingene og for regelverket, og nettselskapene er gitt så stor frihet, er altså kundenes muligheter for å vinne fram med krav om tilbakebetalinger, først og fremst sterke for den delen av gebyret som gjelder hjemmebesøk som ikke er utført. Dette kravet er utvilsomt berettiget for dem som har tatt forbehold eller nektet å betale gebyret, men verd å fremme også for andre.

Siden nettselskapene ikke gir seg, har vår advokat nå bedt RME om en raskest mulig avklaring for gebyrene, bakover fra de ble innført og fram til de avvikles. Advokatens brev finner du [HER](#). Svaret fra RME kan påvirke hvor mye du har krav på.

Men i tillegg bør du sende et brev/epost til nettselskapet ditt for å holde liv i kravet. Du bruker malen du finner nedenfor, med en liten «bruksanvisning» fra advokaten.

4.4. Brevet du nå sender nettselskapet

Noen nettselskap nekter å tilbakebetale uriktig ilagt gebyr. Det er ikke akseptabelt. Vedlagte tekstmal kan brukes av personer som har krevd tilbakebetaling av gebyr for stedlige kontroller som nettselskapet ikke har gjennomført.

Brevet har to formål:

- 1) Ved å fastholde kravet om tilbakebetaling, hindrer du at nettselskapet kan påstå at du har akseptert å betale det fulle gebyret.
- 2) I brevet tar du forbehold om at du kan komme til å kreve ytterligere tilbakebetaling dersom nettselskapet har krevd for høy betaling for andre tjenester enn stedlig kontroll.

Vi har som nevnt sendt brev til RME for at de skal klargjøre hvilke beløp nettselskapene kan kreve av sine abonnenter. Det er stort sprik i praksis, så noen nettselskap kan vi anta har krevd for høye gebyr. Hvis det gjelder deg og ditt nettselskap, kan du kanskje kreve ytterligere tilbakebetaling når uttalelsen fra RME kommer.

Her følger selve brevtteksten, der du erstatter [klammeparenteser] med din informasjon. Du kan også laste ned brevet som Word-dokument [HER](#).

[NAVN PÅ AVSENDER AV BREVET]

[ADRESSE TIL AVSENDER]

[NAVN PÅ NETTSELKAP]

[ADRESSE TIL NETTSELKAP]

BREVET]

[STED, DATO

KRAV OM REFUSJON AV UBERETIGET AVLESINGSGEBYR

Jeg viser til mitt krav om tilbakebetaling av urettmessig gebyr for bruk av strømmåler uten aktiv kommunikasjonsenhet (avlesningsgebyr), sendt til [NETTSELKAPETS NAVN] den [DATO].

Olje- og energidepartementet stadfestet 30. juni 2020 at nettselskap som velger å utføre årlig stedlig kontrollavlesning, bare kan kreve tariff for manuell avlesning såfremt nettselskapet faktisk gjennomfører kontrollavlesning, sak ref. 20/370-.

Ettersom jeg har betalt gebyr uten at det er foretatt avlesning hos meg, krever jeg tilbakebetalt den delen av innbetalt gebyr som gjelder kontrollavlesning. Kravene gjelder årene [OPPGI ÅR HVOR DET ER KREVD GEBYR UTEN AT DET ER FORETATT AVLESNING – MANGLER DU OVERSIKT, KAN DENNE SETNINGEN STRYKES.]

Jeg vil også knytte noen merknader til fremtidig oppfølging av mitt strømabonnement:

Jeg er blitt kjent med at noen nettselskaper vil innføre rutinemessig kontrollavlesning av måler, utført av representanter for selskapet. Det er ikke behov for en slik rutine for mitt nettselskap, [NETTSELKAPETS NAVN], og heller ikke rettslig grunnlag for en slik ordning.

Måle og avregningsforskriften § 3-3 annet ledd fastsetter at alle målepunkter skal avleses minimum én gang i kalenderåret. Det er imidlertid ikke krav om at nettselskap må utføre avlesningen selv. Avlesningen kan overlates til strømabonnenten, slik praksis har vært over lang tid, såfremt det ikke er behov for stikkprøver eller mistanker om uregelmessigheter. Justervesenet har gjort det klart at plikten til å medvirke til stikkprøver er så begrenset (125 abonnenter av 10 000), at det ikke kan medføre kostnader av

betydning. Oppfølgingen av disse begrensede tilfellene må anses å være en regulær del av forretningsdriften og gir ikke grunnlag for en særskilt tjeneste med eget gebyr.

Strømabonnement er i utgangspunktet basert på privat avtale, men nettselskapenes adgang til å fastsette og innkreve gebyrer som monopolbedrift involverer utøvelse av delegert offentlig myndighet. Denne myndigheten må utøves innenfor rammen av den alminnelige myndighetsmisbrukslæren, som skal sikre at ingen misbruker vurderingsfriheten som den tildelte kompetanse gir.

Strømforbruket hos abonnenter er generelt svært stabilt og forutsigbart. Faktureringen har på det grunnlag vært basert på estimert forbruk og kundens egne avlesninger de siste 50 år. Stedlig kontroll av nettselskap skaper ikke-ubetydelige kostnader for kunden. Det tilsier at det må ligge en risikobasert vurdering bak beslutninger om å utføre kontroll før den gjennomføres.

En generell ordning med stedlig kontroll hos alle abonnenter, hvor nettselskapet unnlater å vurdere behovet for individuell kontroll, strider mot formålet til ordningen med gebyr for særskilte tjenester som er å fange opp individuelle forhold. Enkelte nettselskapers håndtering av avlesning under Covid- 19-pandemien, har vist at kontroll kan organiseres effektivt uten frammøte på stedet. Sluttbruker kan f.eks. sende inn mobilfoto av måleren uten besøk av nettselskapet. Abonnentene kan altså avlese selv, som i tidligere tider hvor det ble anvendt elektroniske innmeldingsrutiner som fortsatt eksisterer. Slike ordninger vil det uansett være behov for fremover, ettersom militære anlegg og en del andre også i fremtiden kommer til å være uten AMS-måler med kommunikasjonsenhet. Selv om det skulle oppstå behov for å styrke kontrollen i enkelttilfeller, kan det ikke forsvare generelle ordninger som det gjennomgående ikke er behov for.

Det vil etter dette representere en overskridelse av tildelt myndighet om nettselskap krever betaling for rutinemessig manuell avlesning uten at individuelle forhold tilsier at det er behov for stedlig kontroll utført av selskapet.

Jeg krever at fremtidige avlesningsgebyr reduseres med kostnadene til unødige stedlige kontroller.

Jeg presiserer at undertegnede ikke med dette aksepterer at det er grunnlag for å kreve avlesningsgebyr. Foreløpig kreves tilbakebetalt den delen av gebyret som Olje- og energidepartementet har stadfestet er ulovlig. Jeg tar forbehold om å kreve tilbakebetalt øvrige deler av gebyret når lovligheten av disse er endelig avklart.

Med vennlig hilsen

[NAVN PÅ AVSENDER]

5.5. Gebyrene er et sidespor

Vi har flere ganger gjort det klart at vi ikke vil bruke for store ressurser på gebyrstriden, selv om gebyrkravene opprører mange: Deler av dem kan vi ikke gjøre noe med, deler av dem kan vi få tilbake, men dette er ikke en hovedsak.

Vi må derfor se an hvordan saken utvikler seg. Det kan bli aktuelt å samle inn til et eget gruppesøksmål dersom nettselskapene fortsetter å avvise sin plikt til å betale ut for mye innbetalt gebyr for en jobb de ikke har gjort. Det må i så fall bli som et sidespor i aksjonen *Vi tar AMS-målerne for retten!*, for dette er en langt mindre sak enn helse- og miljøsidene ved AMS-målerne:

Gebyrstriden dreier seg tross alt bare om den delen av gebyret som kan kreves tilbake, og bare for

den tiden du har betalt gebyr, altså i høyden perioden 2018 - 2020.

Aksjonen *Vi tar AMS-målerne for retten!* har hele tiden holdt fast ved at først og fremst vil vi ikke ha *AMS-målernes helseskadelige teknologi*. Vi vil ha gjennomslag for at helse- og miljøsidene er uakseptable, og det får vi før eller siden! Får vi gjennomslag for helse- og miljøvirkningene, er også innvendinger mot AMS-målerne knyttet til personvern og samfunnsikkerhet ivaretatt.

Helse- og miljøspørsmålet er derfor det viktigste. Det fortsetter vi med, med det samme målet: *å få AMS-målerne for retten!* Det er en langsom prosess.

Einar Flydal, Torleif Dønnestad og Per Halle, 17. juli 2020

Relevante lenker

<https://www.nve.no/reguleringsmyndigheten/nytt-fra-rme/nyheter-reguleringsmyndigheten-for-energi/horing-rme-sender-forslag-til-endringer-i-flere-forskrifter-pa-horing/>

http://publikasjoner.nve.no/rme_hoeringsdokument/2020/rme_hoeringsdokument2020_03.pdf